الواقعة سُورة ގެ މާނަ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة الواقعة | އާޔަތުގެ އަދަދު (٩٦)

إِذَا وَقَعَتِ ٱلۡوَاقِعَةُ ﴿١﴾ لَيۡسَ لِوَقۡعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾ خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ﴿٣﴾ إِذَا رُجَّتِ ٱلۡأَرۡضُ رَجًّا ﴿٤﴾ وَبُسَّتِ ٱلۡجِبَالُ بَسًّا ﴿٥﴾ فَكَانَتۡ هَبَآءً مُّنۢبَثًّا ﴿٦﴾ وَكُنتُمۡ أَزۡوَٰجًا ثَلَٰثَةً ﴿٧﴾ فَأَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ مَآ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ ﴿٨﴾ وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ مَآ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ ﴿٩﴾ وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلسَّٰبِقُونَ ﴿١٠﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلۡمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾ فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿١٢﴾ ثُلَّةٌ مِّنَ ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

ތަރުޖަމާ

إِذَا وَقَعَتِ ٱلۡوَاقِعَةُ ﴿١﴾ = قِيامَة ޤާއިމުވާ ވަގުތުގައި لَيۡسَ لِوَقۡعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾ = (ދޮންނާރުން) އެ قِيامَة

ޤާއިމުވުން ދޮގުކުރާނޭ އެއްވެސް ނަފްސެއް ނުވެއެވެ. خَافِضَةٌ = އެއްބަޔަކު ދަށްކޮށް ނިކަމެތިވެގެންވެއެވެ. رَّافِعَةٌ ﴿٣﴾ =

އަނެއްބަޔަކު މަތިވެރި ވަގުތެއްގައި ވެގެންވެއެވެ. إِذَا رُجَّتِ ٱلۡأَرۡضُ = އެއީ ބިންގަނޑު حَرَكَاة ކޮށް ތެޅިގެންދިއުމާ رَجًّا ﴿٤﴾ =

ކަނޑައެޅިގެން ގަދަ ތެޅިގަތުމަކުން وَبُسَّتِ ٱلۡجِبَالُ = އަދި ފަރުބަދަތައް ކުދިކުދިވެ ހިމުންވެ بَسًّا ﴿٥﴾ =

ކަނޑައެޅިގެން ކުދިކުދިވުމަކުން فَكَانَتۡ - ދެން އެފަރުބަދަތައް هَبَآءً مُّنۢبَثًّا ﴿٦﴾ = ވާރޭބަރަށްދެނީ ހިއަލުން

ކުޑަކުޑަކޮށް وَكُنتُمۡ = އަދި ކަލޭމެން أَزۡوَٰجًا ثَلَٰثَةً ﴿٧﴾ = ތިންވައްތަރެއްގެ ބައެއް. فَأَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ

= ވީމާ ކަނާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިން مَآ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ ﴿٨﴾ = ކަނާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިން އެއީ ކޮންފަދަ މީހުން

ބައެއްހެއްތޯ.؟ وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ = އަދި ވާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިން مَآ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ ﴿٩﴾ =

ވާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިން އެއީ ކޮންފަދަ ނުބައިބައެއްހެއްތޯ؟ وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلسَّٰبِقُونَ ﴿١٠﴾ = (ދީނަށް ކުރިއަށް

ދިޔަ ބަޔަކު އެއީ ސުވަރުގެއަށް ދިއުމުގައި ކުރިއަށް ދިޔަމީހުން. أُوْلَٰٓئِكَ = އެމީހުން ٱلۡمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾ =

ﷲ ގެ ކައިރިކުރެވިގެންވާ މީހުންނެވެ. فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿١٢﴾ = އެމީހުން ދާއިމީ نِعْمَة ގެ ސުވަރުގެތަކުގައެވެ.

ސުވަރުގެތަކުގައެވެ. ثُلَّةٌ = ގިނަ ބަޔަކު (އެބަހީ ކުރީގެ އުއްމަތްތަކުގެ ގިނަ ބަޔަކުއެވެ.) مِّنَ ٱلۡأَوَّلِينَ

﴿١٣﴾ = ކުރީގެ އުއްމަތްތަކުގެ މީހުންގެ ތެރެއިން

إجْمَالِي މާނަ

(١) قِيَامَة ދުވަހު ވެއްޖެއްޔާ

(٢) (ދުނިޔެއަށް) އެ قِيَامَة ދުވަހުވުން ދޮގުކުރާނެ އެއްވެސް ނަފްސެއް ނުވެއެވެ.

(٣) އެދުވަހުން އެއްބަޔަކު ދަށަށް ނިކަމެތިވެގެންވެއެވެ. އަދި އަނެއްބަޔަކު މަތިވެ މަތިވެރިވެގެންވެއެވެ. މާތް الله އެދުވަހުން (ނުބައި ނުކިޔަމަންތެރިން (ނަރަކަށް ވަންނަވައިން) ދަރަޖަކުރައްވައި ނިކަމެތި ކުރައްވާހުށްޗެވެ. އަދި ހެޔޮލަފާ މާތްމީހުން މާތް މާތް الله އެދުވަހުން މާތްކުރައްވައި މަތިވެރިކުރައްވާހުށްޗެވެ.

(٤) އެދުވަސް އަހުމަންޖަހައި ބިންގަނޑު ގަދަތެޅުމަކުން ތެޅިގަނނަ ހުށްޗެވެ.

(٥) އަދި ފަރުބަދަތަށް ކުދިކުދިވެ ބުރަބުރައިގެން ހިގައިދާހުށްޗެވެ.

(٦) އަދިއެ ފަރުބަދަތަކުގެ ހިލަތައް ބުރަބުރައިގެންގޮސް ހިރަފުސްތަކަކަށް ވެދާނެއެވެ.

(٧) އަދި އެދުވަހުން ކަލޭމެންނީ ތިންބާވަތަކަށްވާނެއެވެ.

(٨) (ފުރަތަމަ ބާވަތް) ކަނާއަތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންނެވެ. އެއީ އެބައިމީހުންގެ އަމަލުގެ ފޮތް ކަނާއަތުން ދެއްވާމީހުންނެވެ. ފަހެ ކަނާއަތުން ފޮތްދެއްވާމީހުންނަކީ ކޮންފަދަ މާތްބައެއްހެއްޔެވެ.؟

(٩) (ދެވަނަބާވަތް) ވާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންނެވެ. އެއީ އެބައިމީހުންގެ އަމަލުގެ ފޮތް ވާތަތުން ދެއްވާމީހުންނެވެ. އަދި ފުރަގަހުން ފޮތްދެއްވާނޭމީސް މިބައިގެ ތެރޭގައެވެ. އަދި ވާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންނަކީ ކޮންފަދަ ނުބައި ބަދުނަސީބު ބައެއްހެއްޔެވެ.؟

(١٠) (ތިންވަނަބާވަތް) ހެޔޮކަންތަކުގައި އިސްވެގެންވީމީހުންނެވެ. އެއީ އެއްވަނަ ދަރަޖައިގެ މީހުންނެވެ. އެއީ އިސްވެދިޔަ ކަމުގައި އެންމެ އިސްވެގެން މީހުންނެވެ. އެއީ ކޮންފަދަ މާތްބައެއް ހެއްޔެވެ.؟

(١١) އެމީހުންނަކީ الله ގެ حَضْرَة އާއި އެންމެ ކުއްތަންވެގެންވާ މީހުންނެވެ.

(١٢) އެމީހުންނީ ދާއިމީ ނިޢުމަތްތެރިކަމުގެ ސުވަރުގެތަކުގައެވެ.

(١٣) އިސްވެދިޔަކާމީ ހެޔޮކަމުގައި އިސްވެގެންވީމީހުން އިސްވެދިޔަ އުއްމަތްތަކުގެ ތެރެއިން ގިނަބަޔެކެވެ. (އެއީ ސަހާބުން ފަހުން އަންނަ މީހުންގެ ތެރެއިން محمد صَلَّى الله عَليه وسلم ގެ އުއްމަތުގެ ތެރެއިން ދުވަސްވަމުންދާއި އަހަރުތަކުގައި އިސްވެދިޔަ އުއްމަތްތަކުން ބޮޑުވީމީހުންނެވެ.

وَقَلِيلٌ مِّنَ ٱلْأَخِرِينَ ⁽١٤⁾ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ⁽١٥⁾ مُّتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَـٰبِلِينَ ⁽١٦⁾ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَٰنٌ مُّخَلَّدُونَ ⁽١٧⁾ بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ⁽١٨⁾ لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ ⁽١٩⁾ وَفَـٰكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ⁽٢٠⁾ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ⁽٢١⁾ وَحُورٌ عِينٌ ⁽٢٢⁾ كَأَمْثَـٰلِ ٱللُّؤْلُوِ ٱلْمَكْنُونِ ⁽٢٣⁾ جَزَآءً بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ⁽٢٤⁾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ⁽٢٥⁾ إِلَّا قِيلًا سَلَـٰمًا سَلَـٰمًا ⁽٢٦⁾

މުފްރަދާތު

وَقَلِيلٌ = އަދި މަދުބައެއްވެ. مِّنَ ٱلْأَخِرِينَ ⁽١٤⁾ = އަނެއް ފަހުގެ އުއްމަތުގެ މީހުންނެވެ (މިއުއްމަތުން) عَلَىٰ سُرُرٍ = އެނދުތަކެއްގެ މަތީގައި (އެބަހީ އެމީހުން ތިބޭނީ އެނދުތަކެއްގެ މަތީގައެވެ.) مَّوْضُونَةٍ ⁽١٥⁾ = (ރަނާއި ރިހިގެ) ވިނާފައިވާ ގޮނޑިތަކެވެ. مُّتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا = އެ އެނދުތަކުގެ މަތީގައި ޖެހިލައިގެން مُتَقَـٰبِلِينَ ⁽١٦⁾ = އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކާއި ކުރިމަތިލައިގެން يَطُوفُ عَلَيْهِمْ = އެމީހުންގެ ކައިރީގައި ހިނގާ ބުރުޖަހާނެއެވެ. وِلْدَٰنٌ مُّخَلَّدُونَ ⁽١٧⁾ = ދުވަސްވުމުން ނުބޮޑުވާ ކުދިންކުދިން بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ = ތަށިތަކާއި ޖޯގުތަކާއި ހިފައިގެން وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ⁽١٨⁾ = (ހިނގާ ކޯރުތަކުގެ ރާ) ތަށިތަކާއި لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا = އޭގެ ސަބަބުން އެމީހުންގެ ބޮލުރިއްސުމެއް ނުޖެހޭނެއެވެ وَلَا يُنزِفُونَ ⁽١٩⁾ = އަދި އޭގެ ސަބަބުން އެމީހުން މަސްތުވެ ބުއްދި ނެތިގެންވާކަމެއްވެސް ނުވާނެއެވެ وَفَـٰكِهَةٍ = އަދި މޭވާތަކާއި (އެބަހީ ޖަންނަތުގެ މޭވާތަކުން ހިތްވާގޮތަކަށް އެކިޖާތީގެ މޭވާ ހޮވައިގަނެއެވެ. مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ⁽٢٠⁾ = އެމީހުން ޚިޔާރުކުރާގޮތަކަށް وَلَحْمِ طَيْرٍ = އަދި ދޫނި خاصّ ޤިސްމެއްގެ މަހާއި مِّمَّا يَشْتَهُونَ ⁽٢١⁾ = އެމީހުން ހިތް އެދޭގޮތަކަށް ވާނެއެވެ. وَحُورٌ عِينٌ ⁽٢٢⁾ = އަދި حُورَ العِيْن އަންހެން ކުދިންނާއި (އެބަހީ ސުވަރުގެ ވަންތަކުރިޔަނަށް އެކަށީގެންވާ އެމީހުންގެ ބޮޑު ލޯތަކެއްގެ ޒުވާނީގައި ވާ އަނބިކަނބަލުން ގާތްކުރާނެ އަންހެން ކުދިން މީހުންނެވެ. كَأَمْثَـٰلِ ٱللُّؤْلُوِ = ރަނގަޅު މުތީގެ ގޮތަށް ٱلْمَكْنُونِ ⁽٢٣⁾ = ފޮރުވިފައިވާ جَزَآءً = ބަދަލުގެ ގޮތުން بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ⁽٢٤⁾ = އެމީހުން ދުނިޔޭގައި ކުރި އަމަލުތަކުގެ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا = އެމީހުން އޭގައި ނާހާނެއެވެ. لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ⁽٢٥⁾ = فَاحِش އެއްވެސް ވާހަކައެއް އަދި ފާފަވެރިވާ ބަސްތަކެއް ބަހެއްވެސް إِلَّا قِيلًا = ހަމައެކަނި ބުނާބަސް އަޑުއަހާނީ سَلَـٰمًا سَلَـٰمًا ⁽٢٦⁾ = ސަލާމު ސަލާމު މިބަސްކިޔުން (އެއީ މަލާއިކަތުބަޔަކުންނާއި އަދި މުއުމިނުން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް ކިޔާ ސަލާމު އެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(١٤) އަދި އަނެއްބައިމީހުންގެތެރެއިން މަދުބައެކެވެ. އެބަހީ محمد صَلَّى الله عَليه وسلم ގެ އުއްމަތުން މަދުބައެކެވެ.

ދަންނައެވެ. މިއުއްމަތުން މަދުބަޔަކަށްވުރެގިނަބަޔަކު އިސްވެދިޔަ ހުރިހާއުއްމަތްތަކާއި އަޅާބަލާއިރުއެވެ. އިސްވެދިޔަ އަންބިޔާއިން އުއްމަތްތަކުގެ އިސްވެގެން އެންމެން އެކަސް މިއުއްމަތުގެ އިސްވެގެންމީހުން ގިނައެވެ. ކޮންމެ އެއް އުއްމަތެއްގެ އިސްވެގެން މީހުންނަށްވުރެ މިއުއްމަތުގެ މަދުބައިވެރިޔާއިންނެވެ. އެއް އުއްމަތަކާއި އަޅާބަލާއިރު އިސްވެގެންމީހުންނަށްވުރެ މިއުއްމަތުގެ މާގިނަކަމުގައިވެއެވެ.

(١٥) ރަންފަތް މިއިސްވެގެންމީހުން ސޯފާތަކުގައިތިބޭނީ ރަންކޮޅުން ރަނގަޅަށް އަދި ياقوت ނު ހުރިފަހައިވާ އެދުރުހާފަތްތަކުގައެވެ.

(١٦) އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކާއި ކުރިމަތިލައި ލޮޑުލައިގެންނާ ހާލުގައެވެ. (އެއްބަޔަކުވެސް އަނެއްބަޔަކު ފުރަގަސް ނުދޭނެއެވެ.)

(١٧) އެތަނުގައި އެމީހުން ދިރިއުޅޭ ރަންމުޒުތަކުގައި ޖީވާން ކުދިން އެމީހުންގެ خِدمَة ގައި އެމީހުންގެ ކައިރިން ދައުރުކުރައްވާނެއެވެ.

(١٨) ތަށިތަކާއި ކުރައިތަކާއި ފައިގެން ޖީވާން ކުދިން އެމީހުންގެ خِدمَة ގައި ދައުރުކުރައްވާނެއެވެ.

(١٩) އެރާ ބޯއިމަކުން (ދުނިޔޭގައި މީހުންނަބޯނީ ބޮއިމުން ވާޗޭ ބޮލުގައި ރިހޭ ގޮތެއް) އަދި މަސްތުވާ ގޮތެއް ނުވާނެއެވެ.

(٢٠) އަދި އެމީހުން إِخْتِيَارُ ކުރާނެ މޭވާތަކުގެ ގޮތްތަކާއިގެން ފައި ޖީވާން ކުދިން އެމީހުންގެ خِدمَة ގައި ދައުރުކުރައްވާނެއެވެ.

(٢١) އަދި އެމީހުން ކާހިތްވާ ދޫނިމަހުގެ މަސް ވެސް ދެއެވެ.

(٢٢) އަދި އެމީހުން އެހާ ރަނގަޅު މުޅި އެއްކޮށްކަމައިބޭ ކުރުމާއިއެކު އެމީހުން މަޖާކުރުމަށްޓަކައި އެމީހުންނަށް މާތްވެގެންވާ حُورَ العِينُ އަންހެންކުދިން އެމީހުންގެ އަނބިންގެގޮތުގައި ދެއްވާނެއެވެ. އެކުދިންނަކީ ހުރިހާގޮތަކުން ރީތިހުސްކޮށްފައިވާ ބަނގުރާ ފަދަ ހަންހެންކުދިންނެވެ.

(٢٣) އެކުދިންހިފާނީ ރަނގަ ކުރިވިފައިވާ ރަންމުޒުތަކާއި ހިންގާނެވެ.

(٢٤) މިހުރިހާ ނިޢްމަތެއް އެމީހުން ދުނިޔޭގައި ތިބިއިރު ކޮށްފައިވާ ހެޔޮޢަމަލުތަކުގެ ޖަޒާއެއްގެ ގޮތުން އެއްވާ

ދެއްވުންތަކެވެ.

(٢٥) އެމީހުން އެތާގައި އެއްވެސް بَاطِلُ ވާހަކައެއްވިދާޅުވި އަދި ފާފަވެރިވާ ވާހަކައެއްވިދާޅު ނުއަހާނެއެވެ.

(٢٦) ހަމައެކަނި އެކަކު އަނެކަކަށް ސަލާމް ކުރާ ވާހަކަލެވިއެވެ.

وَأَصْحَٰبُ ٱلْيَمِينِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِى سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ وَمَآءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾ وَفَٰكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾ وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾ إِنَّآ أَنشَأْنَٰهُنَّ إِنشَآءً ﴿٣٥﴾ فَجَعَلْنَٰهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾ عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾ لِّأَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٣٨﴾ ثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ وَثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾ وَأَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِى سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾ وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾

ތަރުޖަމާ

وَأَصْحَٰبُ ٱلْيَمِينِ = އަދި ކަނާއަތްފަރާތުގެ އެކުވެރިން مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ = ކަނާއަތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންނަކީ ކޮންފަދަ މާތްބޭފުޅުން ހެއްޔެވެ.! فِى سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ = އުދިހުންވަޅި ކަނޑާލެވިފައިވާ ކިނބުގަސްތަކުގެ نِعْمَةُ ގައެވެ. وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ ﴿٢٩﴾ = އަދި ތެޅެންފެށިގެން ގޮވަތަށް ހަމައަށްލެވިފައިވާ ގައުއަގާ ބޮޑުކެޔޮވާ طَلْح ގަސްތަކުގެ نِعْمَةُ ގައެވެ. وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ = އަދި ދެމިގެންވާ ހިޔާވަހިގައެވެ. وَمَآءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾ = އަދި އޮހިގެންދާ ފެނުގެ نِعْمَةُ ގައެވެ. وَفَٰكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ = އަދި ގިނަވެގެންވާ މޭވާ نِعْمَةُ ގައެވެ.. لَّا مَقْطُوعَةٍ = ކަނޑައިނުލެވޭނޭ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾ = އަދި مَنَع ވުން ނެތް ފުރާޅާ نِعْمَةُ ގައެވެ. وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾ = އަދި އުފުލިގެންވާ ތަންމަތިތަކުގެ މަތީގައެވެ. إِنَّآ أَنشَأْنَٰهُنَّ = ހަމަކަކަނަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެކަނބުން އުފެއްދެވީމެވެ. إِنشَآءً ﴿٣٥﴾ = އާގޮތަކަށް ދިރުއްވައިގެން فَجَعَلْنَٰهُنَّ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެކަނބުން ކުއްޖަކަށް ލެއްވީމެވެ. أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾ = ބިކުރުފިރިހެނަކުގެ عُرُبًا = ފިރިންނަށް ލޯބިވާމީހުން އަދި ފިރިހެނުންނަށް އެކަކުއެކަކު ލޯބިވާމީހުން أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾ = އެއް އުމުރެއްގެ ނުވަތަ އެއް أخْلآقُ އެއްގެ. لِّأَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٣٨﴾ = މިއީ ކަނާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންނަށްޓަކައެވެ. ثُلَّةٌ = އެއީ ޖަމާޢަތެކެވެ. / ބައެކެވެ. مِّنَ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ = ކުރީގެ އުއްމަތްތަކުގެ ތެރެއިން وَثُلَّةٌ = އަދި ޖަމާޢަތެކެވެ. / ބައެކެވެ. مِّنَ ٱلْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾ = ފަހުގެ މީސްތަކުންގެ ތެރެއިން (މިއުއްމަތުން) وَأَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ = އަދި ވާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިން مَآ أَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ ﴿٤١﴾ = ވާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންނަކީ ކޮންފަދަ ނުބައި ބައެއްހެއްޔެވެ.؟ فِى سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾ = އުދުހުންވަނީ ނަރަކައިގެ ހޫނުގަދަ ވިހަދުވާއި އަންދާގަދަ ހޫނުފެނުގެ عَذَابُ ގެ ތެރޭގައި ވާހުށެވެ. وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾ = އަދި ނަރަކައިގެ ހޫނުގަދަ އަދި ފިނިކަމެއްނެތް ދުމުގެ ހިޔާވަހީގައެވެ.(އަދިވި ގައެވެ.)

إجْمَالِي މާނަ

(٢٧) ކަނާތު ފަރާތުގެމީހުންނަކީ ކޮންފަދަ މާތްބޭފުޅުންތޯ؟ (ކަނާއަތުފަރާތުގެމީހުންނަކީ ޤިޔާމަތް ދުވަހު އެމީހުންގެ ޢަމަލުގެ ފޮތް ކަނާތު ފަރާތުން ދެއްވުނު މީހުންނެވެ.)

(٢٨) އެމީހުންވަނީ ސިދުރުގަސްތަކުގެ ތެރޭގައި ނިއްމާލެވިފައެވެ. ކަށިނަގާ ކަށިނަގާފައި ގަހުގެ މީރުކަމުގެ ތެރޭގައި ނިއްމާލެވިފައެވެ.

(٢٩) އަދި މާބޮޑު ވަރަކަށް ގިނަކޮށް ފުރިފައިވާ ބަނޑުވެރިވާ طلح ގަސްތަކުގެ نِعْمَةُ ގައެވެ. (طلح ގަހަކީ މީރު ދޮންކެޔޮގެ ބާވަތުގެ ގަހެކެވެ)

(٣٠) އަދި އެމީހުންވަނީ ދިގުވެގެންވާ ހިޔާގައެވެ.

(٣١) އަދިއެމީހުންވަނީ އެމީހުންނަށްޓަކައި ބަހައްޓާ ބަހައްޓާ ހިނގައިގެން ދިޔަ ފެނުގެ نِعْمَةُ ގައެވެ.

(٣٢) އަދި ގިނަވެގެންވާ މޭވާތަކުގެ نِعْمَةُ ގައެވެ..

(٣٣) އެއީ ހުސްނުވާނޭ ކަނޑައިނުލެވޭނޭ މޭވާތަކެވެ. އަދި مَنَعَ ނުކުރެވޭނޭ މޭވާތަކެވެ. (އެބަހީ ދުނިޔޭގެ މޭވާތަކަކީ މޫސުމަކަށް ދާއިމީ މޭވާތަކެއްނޫން ހިލޭ ނުލިބޭ މޭވާތަކެވެ. އަދި ޖަންނަތުގެ މޭވާ ހުސްނުވާނޭ މޭވާތަކެވެ.) އަދި މަނާކުރުމެއް ނުވެއެވެ.

(٣٤) އަދިއެމީހުންވަނީ އުފުލިފައިވާ ތަޚުތުތަކުގެ މަތީގައި ވަޅުލިފައިވާ ފަށަލަތަކުގައެވެ.

(٣٥) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެކަލާނގެ ޚާއްސަކޮށް ޙޫރުލްޢީނުން އުފެއްދެވީމެވެ. (ދުނިޔޭގައި ހަކަތަ ދެރަވެފައިވާ އަންހެނުންނަށް އުފުލުން ދެވިފައި ދުވަސްވެފައިވާ ސޫރަތުން އާ އަންހެނުން ކަމަށް ހެދެވުނެވެ.)

(٣٦) އަދި ޙޫރުލްޢީނުން ކަމަށް އެކަލާނގެ ހެއްދެވީ ވަޒީފާއެއް ނުކުރާ ކަނބަލުންނެވެ.

(٣٧) އަދި ފިރިހެނުންނަށް ލޯބިވެރިވާ އަދި ފިރިހެނުންނަށް އަބަދުވެސް ލޯބިވެރިވާ އެއް ޢުމުރެއްގެ ސޫރަތުގެ އެއް أخْلَاقُ އެއްގެ ބައެއް ކަމުގައި ހެއްދެވީމެވެ. (ބައެއް مُفَسِّرُ ން ވިދާޅުވެއެވެ. އެމީހުންގެ ޢުމުރަކީ 33 އަހަރެވެ. = ابْن كَثِير

(٣٨) ދިރިއުޅުއްވި ނަބީ نِعْمَة ތަކުގެ ކަނާތުފަރާތުގެ އެހެރީނަހުނަތުގައިވާ ހުރި نِعْمَة ތަކެވެ.

(٣٩) އެއީ ދިރިއުޅުއްވި އުއްމަތްތަކުގެ ތެރެއިން ބައެކެވެ.

(٤٠) އަދި ފަހުގެ އުއްމަތުގެ ތެރެއިން ބައެކެވެ.

(٤١) އަދި ވާތުފަރާތުގެ އެހެރީން (ދަންނަވާށެވެ.) ވާތުފަރާތުގެ އެހެރީންނަކީ ކޮންފަދަ ނުބައި ބައެއްތޯ؟.

(٤٢) އެމީހުންވަނީ ނަރަކައިގެ ހޫނުގަދަ ވިހަދުވާއި އެންމެ ގަދަ ހޫނުފެނުގެ عَذَابُ ގެ ތެރޭގައި ވެއެވެ

(٤٣) އަދި ނަރަކައިގެ ހޫނުގަދަ އަދި ފިނިކަމެއްނެތް ދުމުގެ ހިޔާގައެވެ.

لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَانُوا۟ يُصِرُّونَ عَلَى ٱلْحِنثِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾ وَكَانُوا۟ يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾ أَوَءَابَآؤُنَا ٱلْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ إِنَّ ٱلْأَوَّلِينَ وَٱلْءَاخِرِينَ ﴿٤٩﴾ لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥٠﴾

ތަރުޖަމާ

لَّا بَارِدٍ = އެއްވެސް ފިނިކަމެއްނެތް وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾ = އަދި އެއްވެސް ފައިދާއެއްވިޔަސްނުވާ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ = ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ވިއެވެ. قَبْلَ ذَٰلِكَ = އޭގެކުރިން (އެބަހީ ދުނިޔޭގައި އުޅުނުއިރު) مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾ = حلالُ ނޫންގޮތަކުން މުދާތައް ހަރަދުކުރުމުގައި وَكَانُوا۟ = އަދި އެމީހުން ވިއެވެ. يُصِرُّونَ = ދެމިހުރެއެވެ ކުރުމުގައި عَلَى ٱلْحِنثِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾ = އެންމެބޮޑު ފާފައާ (ޝިރުކު ކުރުމާ) وَكَانُوا۟ يَقُولُونَ = އަދި އެމީހުން ބުނާކަމުގައި ވިއެވެ. أَئِذَا مِتْنَا = އަހުރެމެން މަރުވެއްޖެއިރާ وَكُنَّا تُرَابًا = އަދި އަހުރެމެން ވެއްޔަށް وَعِظَامًا = އަދި ކަށިތަކެއް ވެއްޖައިރު. أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾ = އަހުރެމެން ދިރުވޭނޫންހެއްޔެވެ.؟ أَوَءَابَآؤُنَا ٱلْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ = އަދި އަހުރެމެންގެ އިސްވެދިޔަ ކާފަދެރިންވެސް ދިރުވޭނޫންހެއްޔެވެ.؟ قُلْ = (އޭ رَسُول الله އެވެ!) ކަލޭގޮވާން ވިދާޅުވާށެވެ.! إِنَّ ٱلْأَوَّلِينَ = ހަމަކަށަވަރުން އިސްވެދިޔަބައިމީހުން وَٱلْءَاخِرِينَ ﴿٤٩﴾ = އަދި ފަހުންއައިބައިމީހުން لَمَجْمُوعُونَ = ކަނޑައެޅިގެންވެސް އެއްކުރެވޭނެއެވެ. إِلَىٰ مِيقَٰتِ يَوْمٍ = ވަގުތަކާއި ދުވަހެއްގެ مَّعْلُومٍ ﴿٥٠﴾ ކަނޑައެޅި އެނގިގެންވާ

إجْمَالِي މާނަ

(٤٤) އޭގައި އެއްވެސް ފިނިކަމެއްނެތް އަދި އެއްވެސް އަރާމެއްވިޔަސްނުވާނެއެވެ.

(٤٥) ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ވީ އޭގެކުރިން (އެބަހީ ދުނިޔޭގައި އުޅުނުއިރު) = حَلاَلُ ނުނުތަކެއްޗިން މަޖާކޮށް ހަދާކަމުގައެވެ.

(٤٦) އަދި އެމީހުން އެންމެބޮޑު ފާފަކުރުމުގައި އެބަހީ (ޝިރުކު ކުރުމުގައި) ދެމިހިއްޓަހައްޓަކު ކަމުގަ އެވެ.

(٤٧) އަދި އެމީހުން ބުނާކަމުގައި ވީ އަހުރެމެން މަރުވެއްޖެއްޔާ އަދި އަހުރެމެން ވެއްޔަށާއި ކަށިތަކެއްވެސް ވީވެ ވެއްޔަށްވުމަށްފަހު އަހުރެމެން ދިރިގެ ތެދުވާނޭތޯއެވެ.؟

(٤٨) އަދި އަހުރެމެންގެ އިސްވެދިޔަ ކާބަފައިންވެސް ތެދުވާނޭތޯއެވެ.؟

(٤٩) (އޭ رَسُول الله އެވެ!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން އިސްވެދިޔަކާބަފައިން އަދި ފަހުންއައިކާބަފައިންވެސްމެއެވެ.

(٥٠) ކަނޑައެޅި އެނގިގެންވާ ވަކިދުވަހެއްގެ ވަކިވަގުތަކަށް ކަށަވަރުންވެސް އެއްކުރެވޭނެއެވެ. އެއީ ޤިޔާމަތް ދުވަހެވެ.

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا ٱلضَّآلُّونَ ٱلْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾ لَأٓكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾ فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا ٱلْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ فَشَٰرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾ فَشَٰرِبُونَ شُرْبَ ٱلْهِيمِ ﴿٥٥﴾ هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ ٱلدِّينِ ﴿٥٦﴾ نَحْنُ خَلَقْنَٰكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ أَفَرَءَيْتُم مَّا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾ ءَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُۥٓ أَمْ نَحْنُ ٱلْخَٰلِقُونَ ﴿٥٩﴾ نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ ٱلْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾ عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَٰلَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِى مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

ތަރުޖަމާ

ثُمَّ إِنَّكُمْ = ދެންހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެން أَيُّهَا ٱلضَّآلُّونَ = އޭ މިތަ މަގުފުރެދުނު މީހުންނޭވެ! ٱلْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾ = ދޮގުކުރި لَأٓكِلُونَ = ހަމަކަނޑައެޅިގެން ކަލޭމެން ކާނޫއެވެ. مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾ زقوم ގަހުން فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا = އޭގެ ތެރެއިން ފުރާނެއެވެ. ٱلْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ = ބަނޑުތައް فَشَٰرِبُونَ عَلَيْهِ = އޭގެ މަތިން ހޫނުވެފައިވާ ފެނުން ބޮނެއެވެ. مِنَ ٱلْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾ = އެންމެ ގަދަ ކަރުހިއްކާ ޖަމަލު فَشَٰرِبُونَ = އަދި ބޯ ބޮނެއެވެ. شُرْبَ ٱلْهِيمِ ﴿٥٥﴾ = ފެނަށް ބޭނުންވެގެން ބޯފަދަ ގޮތަކަށް هَٰذَا نُزُلُهُمْ = މިއީ އެމީހުންނަށް ދެވޭ މެހުމާންދާރީއެވެ. يَوْمَ ٱلدِّينِ ﴿٥٦﴾ = ޖަޒާ ދެވޭ ދުވަހު نَحْنُ خَلَقْنَٰكُمْ = ކަލޭމެން ހެއްދެވީ ތިމަންރަސްކަލާނގެއެވެ. فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ = ކަލޭމެން ތެދުނުކުރަނީ ކީއްވެގެން؟) أَفَرَءَيْتُم (ކަލޭމެން ދެކިއްޖެހެއްޔެވެ؟) ކަލޭމެން ނިކަން ދެކިބަލާށެވެ. مَّا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾ = ކަލޭމެން ބޭރުކުރާ މަނިއާ ބެހޭގޮތުން ءَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُۥٓ = އެއީ (مخلوق އުފެއްދި) ކަލޭމެންތޯއެވެ؟ أَمْ نَحْنُ ٱلْخَٰلِقُونَ ﴿٥٩﴾ = ނުވަތަ އުފެއްދެވީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހެއްޔެވެ؟ نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ = ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންގެ ދެމެދުގައި މަރު ކަނޑައަޅުއްވައިފީމެވެ. ٱلْمَوْتَ = މަރު (މަރުވުން) وَمَا نَحْنُ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ބަލިކަށިވެވޭނެ ބަޔަކު ނޫނެވެ. بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾ = ނުކުޅެދިވާނެ ބަޔަކަށް ކަލޭމެން ބަދަލުކޮށް މީހުން ގެނައުމަށް عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ = ބަދަލުކުރެއްވުމަށް أَمْثَٰلَكُمْ = ކަލޭމެންގެ ސޫރަތަށް وَنُنشِئَكُمْ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން ހުރިހާލަތުގައި فِى مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ = ކަލޭމެންނަށް ނޭގޭ ސޫރަތަކަށް (ނޭގޭގޮތަކަށް)

إجْمَالِي މާނަ

(٥١) ދެންހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެން އާދިމީބަ ދޮގުވެރި މަގުފުރެދުނު މީހުންނޭވެ!

(٥٢) ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެން زَقُّوم ގަހަކުން ކާނެއެވެ. (އެއީ ނަރަކައިގައެވެ.)

(٥٣) އަދި އެއިންކަލޭމެންގެ ބަނޑުތައް ފުރާނެއެވެ.

(٥٤) އަދި އެމީހުން އޭގެމައްޗަށް އެންމެގަދަހޫނު ފެން ބޮނެއެވެ.

(٥٥) ފެންބޮވާ ބަލިޖެހިފައިވާ ޖަމަލުބޮވާފަދައިން އެމީހުން އޭތިބޮނެއެވެ.

(٥٦) މިއީ ހިސާބު ބައްލަވާދުވަހުން އެމީހުންނަށްވާ ޒިޔާފަތްތެރިއެވެ.

(٥٧) ކަލޭމެން ހެއްދެވީ މިމަންޖަސްކަލާނގެއެވެ. ކަލޭމެން އެކަން ތެދުކުރާނަމަ ހެއްޔެވެ. ކަލޭމެން އެކަން ތެދުނުކުރަނީ ކީއްވެގެންތޯ.؟

(٥٨) ކަލޭމެން ޖިމާޢުކުރުމުން މަނިޔާއި ބޭރުވާމެނި ކަލޭމެން ނިކަން ހަބަރުދީބަލާށެވެ. (ދެކިބަލާށެވެ.)

(٥٩) އެއިން (مَخْلُوق އަކު) ހައްދަވަނީ ކަލޭމެން ހެއްޔެވެ؟ ނުވަތަ އުފައްދަވާ ކަލާނގެ މިމަންޖަސްކަލާނގެ ހެއްޔެވެ؟

(٦٠)،(٦١) މިމަންޖަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންގެ މެދުގައި މަރު (މަރުވުން) ނިންމަވައި ކަނޑައަޅުއްވައިފީމެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ ސޫރަތައް ބަދަލުކުރައްވައި އަދި ކަލޭމެނަށް ނޭގޭ ސޫރަތަކަކަށް މިމަންޖަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން އުފެއްދުމަށް ނުކުޅެދިވޮޑިގެންނެވި ކަލަކުމެގައި މިމަންޖަސްކަލާނގެ ނުވެމެވެ.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلنَّشْأَةَ ٱلْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَفَرَءَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾ ءَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُۥٓ أَمْ نَحْنُ ٱلزَّٰرِعُونَ ﴿٦٤﴾ لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَٰهُ حُطَٰمًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَرَءَيْتُمُ ٱلْمَآءَ ٱلَّذِى تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾ ءَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ ٱلْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ ٱلْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنَٰهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ أَفَرَءَيْتُمُ ٱلنَّارَ ٱلَّتِى تُورُونَ ﴿٧١﴾

ލުޣަތު

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަބައިމީހުން އެނގިއްޖެއެވެ. ٱلنَّشْأَةَ ٱلْأُولَىٰ = ފުރަތަމަ ހެއްދެވުން فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ = ފަހެ ތިޔަބައިމީހުން عِبْرَة ލިބި ނުގަންނަނީ ކީއްވެގެން ހެއްޔެވެ؟ أَفَرَءَيْتُم = ތިޔަބައިމީހުން ނިކަން ޚަބަރުދީބަލާށެވެ. مَّا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾ = ތިޔަބައިމީހުން (އޮށް އިންދައިގެން) މިހިރުކުރާ ދަނޑުވެރިކަމުގައި ءَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُۥ = އެއޮށް ފަޅުވާހައްދަވަނީ ތިޔަބައިމީހުން ހެއްޔެވެ؟ أَمْ نَحْنُ ٱلزَّٰرِعُونَ ﴿٦٤﴾ = ނުވަތަ އެއޮށް ފަޅުވާ ގޮސްހެއްދަވަނީ މިވަންތަރަސްކަލާނގެ ހެއްޔެވެ؟ لَوْ نَشَآءُ = މިވަންތަރަސްކަލާނގެ އިރާދަފުޅު ގެންނެވިނަމަ لَجَعَلْنَٰهُ حُطَٰمًا = ހަމަކަށަވަރުން ހަލާކުވެ ކުދިކުދިވެ ބޮނޑުން ނުކުރެވޭ ގޮތަށް މިވަންތަރަސްކަލާނގެ އެހެއްދެވުމަށްވާހަކަދެއްވައެވެ. فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ = ދެން ހައިރާން ތިޔަބައިމީހުން عَجَائِبُ ވެގެން ބުނާނެއެވެ. إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾ = ހަމަކަށަވަރުން އަޅުގަނޑުމެން އެއްކޮށް ނެތިގެ ދަރަނިވެރިން ގެއްލުންވީއެވެ. بَلْ = އަދި ހިއްސާދާރުވެ.؟ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾ = ދަރަނިވެރިވީ (އޮތީގެ ބަރަކާތުން) مَحْرُومُ ވެގެންނެވެ. أَفَرَءَيْتُمُ = ތިޔަބައިމީހުން ނިކަން ނިކަން ޚަބަރުދީބަލާށެވެ. (ދެކިބަލާށެވެ.) ٱلْمَآءَ ٱلَّذِى تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾ = ތިޔަބައިމީހުން ބޮއެ ހިތްހަމަޖެހޭ ءَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ = އެފެން ވެއްސެވީ ތިޔަބައިމީހުން ހެއްޔެވެ.؟ مِنَ ٱلْمُزْنِ = ވިލާތެރެއިން أَمْ نَحْنُ ٱلْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾ = ނުވަތަ އެފެން ވެއްސެވީ މިވަންތަރަސްކަލާނގެ ހެއްޔެވެ؟ لَوْ نَشَآءُ = މިވަންތަރަސްކަލާނގެ އިރާދަފުޅު ގެންނެވިނަމަ جَعَلْنَٰهُ أُجَاجًا = ގަދަލޮނު ފެނަކަށް އެފެން މިވަންތަރަސްކަލާނގެ ހައްދަވައިފީމުއެވެ. فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ = ތިޔަބައިމީހުން ފަހެ ޝުކުރު ނުކުރާނީ ކީއްވެގެން ހެއްޔެވެ.؟ أَفَرَءَيْتُمُ ތިޔަބައިމީހުން ނިކަން ނިކަން ޚަބަރުދީބަލާށެވެ. (ދެކިބަލާށެވެ.) ٱلنَّارَ = އަލިފާނަށް ٱلَّتِى تُورُونَ ﴿٧١﴾ = ތިޔަބައިމީހުން ދިއްލައިގެން މިހިރަނދާ

إِجْمَالِي މާނަ

(٦٢) އަދި ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންގެ ފުރަތަމަ ހެއްދެވުން ކަލޭމެންނަށް އެގޭނެއެވެ. ފަހެ ކަލޭމެން عِبْرَة ލިބި ނުގަންނަނީ ކީއްވެގެން ހެއްޔެވެ؟

(٦٣) ކަލޭމެން (އޮށް އިންދައިގެން) ތިޔަހުރި ދަނޑުވެރިކަމާއިމެދު ކަލޭމެން ނިކަން ހަބަރުދީބަލާށެވެ. (ކަލޭމެންނިކަން ދީބަލާށެވެ.)

(٦٤) އެއޮށް ފެޅުވާހައްދަވަނީ ކަލޭމެން ހެއްޔެވެ؟ ނުވަތަ އެއޮށް ފެޅުވާ ގަސްހައްދަވަނީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހެއްޔެވެ؟

(٦٥) ތިމަންރަސްކަލާނގެ އިރާދަފުޅުވިޔަނަމަ ހަމަކަށަވަރުން ހަލާކުވެ ކުދިކުދިވެ ބޮއްސުން ނުކުރާވާ ކަސިޔަކަކަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެހެއްދަވާފައިހުރީމެވެ. އޭރުން ކަލޭމެން عَجَائِبُ ވެގެން ތިބޭނެއެވެ.

(٦٦) ހަމަކަށަވަރުން އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުލިބި އަހުރެމެންނަށް ގެއްލުންވީއެވެ.

(٦٧) އަދި ޔާއްހުއްޓެވެ. އަހުރެމެންނީ (އެދަނޑުގެ ބަރަކާތުން) مَحْرُومُ ވެގެންނެވެ.

(٦٨) ކަލޭމެން ތިޔަބޯފެނާއިމެދު ކަލޭމެން ނިކަން ހަބަރުދީބަލާށެވެ. (ދީބަލާށެވެ.)

(٦٩) ވިލާގަނޑުން އެފެން ވެއްސަވަނީ ކަލޭމެން ހެއްޔެވެ. ނުވަތަ އެވެއްސަވާކަލަނީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހެއްޔެވެ؟

(٧٠) ތިމަންރަސްކަލާނގެ އިރާދަފުޅުވިޔަނަމަ ދަރަހޮށް ފެނެއްކަމުގައި އެފެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލައްވައިދީމެވެ. ކަލޭމެން ފަހެ ޝުކުރު ނުކުރާނީހެއްޔެވެ.؟

(٧١) ކަލޭމެން ރޯކޮށްގެން ތިޔައަނދާ އަލިފާނާއިމެދު ކަލޭމެން ނިކަން ހަބަރުދީބަލާށެވެ. (ދީބަލާށެވެ.)

ءَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَآ أَمْ نَحْنُ ٱلْمُنشِـُٔونَ ﴿٧٢﴾ نَحْنُ جَعَلْنَٰهَا تَذْكِرَةً وَمَتَٰعًا لِّلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾ فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾ ۞ فَلَآ أُقْسِمُ بِمَوَٰقِعِ ٱلنُّجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّهُۥ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾ إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِى كِتَٰبٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾ تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٨٠﴾ أَفَبِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ ﴿٨١﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾

ލަފްޒުމާނަ

ءَأَنتُمْ = ކަލޭމެން ހެއްދީތޯ.؟ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَآ = އުފެއްދުއްވީ أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ ﴿٧٢﴾ = ނުވަތަ އުފެއް ހައްދަވަނީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހެއްދީތޯ؟ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا = ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެ އަލިފާން ލެއްވީމެވެ. تَذْكِرَةً = ނަސޭހަތެއް (ނަރަކައިގެ އަލިފާނުގެ) ހަނދާންކަމެއް وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾ = އަދި ދަތުރުވެރިންނަށާއި ދުރުމިސަފަރުގައި އުޅޭމީހުންނަށް ލިބޭ ބޭނުންތެރިކަމަކަށް ހެއްދެވުމަށް فَسَبِّحْ = ފަހެ ކަލޭގެފާނު تَسْبِيْح ކުރައްވާށެވެ. بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾ = ހަމަ ބޮޑުވެގެންވާ ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ގެ ނަންފުޅުން. ۞ فَلَآ أُقْسِمُ = ފަހެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހުވައި وَحِى ކުރައްވަމެވެ. بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾ = ތަރިތަކުގެ ދިއްލޭ ތަންތަން ގަންދެއްވައި وَإِنَّهُ = އަދި ހަމަކަށަވަރުންއެއީ لَقَسَمٌ = ކަނޑައެޅިގެން އެއީ ހުވައެކެވެ. لَّوْ تَعْلَمُونَ = ކަލޭމެންނަށް އެނގޭނަމަ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾ = ބޮޑުވެގެންވާ إِنَّهُ = ހަމަކަށަވަރުން އެއީ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ = މާތްވެގެންވާ قُرْآن އެއްކަން ކަށަވަރެވެ. فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ = ރައްކާތެރިވެގެންވާ ފޮތެއްގައިވާ لَّا يَمَسُّهُ = އެފޮތުގައި ނުޖެހޭނެއެވެ. إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾ = طَاهِرُ ވެގެންވާ ބޭކަލުން ފިޔަވައި تَنزِيلٌ = އެއީ ބާވައިލައްވާފައިވާ އެއްޗެކެވެ. مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ = عَالَمُ ތަކުގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ން أَفَبِهَٰذَا الْحَدِيثِ = މިވާހަކައަށް ހެއްދީތޯ؟ (މި قُرْآن އާއި ދޮގުހެއްދީތޯ؟) أَنتُمْ مُّدْهِنُونَ ﴿٨١﴾ = އާދަޔާ ހިލާފުކޮށް ބަލައި ކަލޭމެން އުޅުނީ ކުރަނީ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ = އަދި ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ ރިޒްޤު ލިބުނީތީ ހެއްދީތޯ. (ރިޒްޤުގެ ޝުކުރު ދަންނަވަނީ ހެއްދީތޯ؟) أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾ = ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެން ދޮގުކުރުން ކަމުގައި

إِجْمَالِي މާނަ

(٧٢) އެގަސްއުފެއްދީ ކަލޭމެން ހެއްޔެވެ.؟ ނުވަތަ އެގަސް ހެއްދެވީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހެއްޔެވެ؟

(٧٣) (ނަރަކައިގެ އަލިފާނުގެ) ހަނދާންކަނާރައި އަދި ދަތުރުވެރިންނަށާއި ދުނިޔަސާތުގައި އުޅާލިހުންނަން ވެސް ބޭނުންކުރެވޭ އެއްޗެއްކަމުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެ އަލިފާން ލެއްވީމެވެ.

(٧٤) ފަހެ ކަލޭގެފާނުގެ ބޮޑުވެގެންވާ رَبُّ ނަންފުޅުން. ކަލޭގެފާނު تَسْبِيح ވިދާޅުވާށެވެ!

(٧٥) ފަހެ ތަރިތަކުގެ އޮއްސޭ ތަންތަން ގަސަމްކުރައްވައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހުވައި وَحِي ކުރައްވަމެވެ.

(٧٦) އަދި ހަމަކަށަވަރުންއެއީ ކަލޭމެންނަށް އެނގެނަމަ އެއީ ކަނޑައެޅިގެން ބޮޑުވެގެންވާ ހުވައެކެވެ.

(٧٧) ހަމަކަށަވަރުން އެއީ މާތްވެގެންވާ قُرْآن އެއްކަން ކަށަވަރެވެ.

(٧٨) ރައްކާތެރިވެގެންވާ ފޮތެއްގައިވާ (لَوْحُ المحْفُوظ ގައިވާ)

(٧٩) طَاهِرُ ވެގެންވާ ބޭކަލުން ފިޔަވާ (މަލާއިކަތް ބޭކަލުން ފިޔަވާ) އެފޮތުގައި ނުބީހޭނެއެވެ.

(٨٠) އެއީ عَالَمُ ތަކުގެވެރި رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ން ބާވައިލައްވާ ބާވައިލެއްވުނު އެއްޗެކެވެ.

(٨١) ކަލޭމެން އާދަޔާ ހެއްކަލައްކަމުގައި ބޮޑު ދޮގުކުރަނީ މިވާހަކަ ހެއްޔެވެ.؟ (މި قُرْآن ހެއްޔެވެ.؟)

(٨٢) އަދި ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ ރިޒުޤުގެ ޝުކުރުކުރުން ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެން ދޮގުކުރުމުގެ ކަމުގައި ލަނީ ހެއްޔެވެ.؟
الله ބާވައިލައްވާ ވާރޭވެސް ތަރިއަށް ނިސްބަތްކުރަނީއެވެ.

فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلْحُلْقُومَ ﴿٨٣﴾ وَأَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ ﴿٨٤﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ وَلَـٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾ فَلَوْلَآ إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾ تَرْجِعُونَهَآ إِن كُنتُمْ صَـٰدِقِينَ ﴿٨٧﴾ فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنْ أَصْحَـٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٩٠﴾ فَسَلَـٰمٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَـٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٩١﴾ وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿٩٢﴾ فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾ وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾ إِنَّ هَـٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلْيَقِينِ ﴿٩٥﴾ فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

ލަފްޒުވާ

فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلْحُلْقُومَ ﴿٨٣﴾ = (މަރުވާލިމާ) ކަރުވަޅާއި ހަމައަށް ފުރާނަ އަރައިފިއްޔާ وَأَنتُمْ = އަދި ކަލޭމެން حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ ﴿٨٤﴾ = އެހިނދުން ބަލަހައްޓައިގެން ތިބޭނެއެވެ. وَنَحْنُ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ أَقْرَبُ إِلَيْهِ = އޭނާއާއި = ގާތްކަން ބޮޑުވެއެވެ. مِنكُمْ = ކަލޭމެންނަށްވުރެ وَلَـٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾ = އަދި އެކަމަކު ކަލޭމެންނަކަށް ނުފެނެއެވެ. فَلَوْلَآ إِن كُنتُمْ = ފަހެ ކަލޭމެން ނުވާނަމަ ހިއްވެއްޔެވެ؟ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾ = މަރުވުމަށްފަހު ހިސާބު ނުބެއްލެވޭކަމަށް ހިނގާމީހުން تَرْجِعُونَهَآ = އެ ފުރާނަ އަނބުރާ ރައްދުކޮށްދޭނެ ހެއްޔެވެ. إِن كُنتُمْ صَـٰدِقِينَ ﴿٨٧﴾ = ކަލޭމެން ތެދުވެރިންކަމުގައިވާނަމަ فَأَمَّآ إِن كَانَ = ފަހެ އޭނާވާނަމަ (މަރުން حاضِر ވީ މީހާވާނަމަ) مِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾ = ކުރީގެ ގާތްކުރެވުނުމީހުންގެ ތެރެއިން فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ = ފަހެ އޭނާއަށް ހުރި ދުނިޔޭގެ އުފަލުތަކުން އަރާމު ލިބިގަތުމާއި އަދި ސުވަރުގޭގެ ރިޒުޤުވެއެވެ. (ނުވަތަ ސުވަރުގެފުށުން މާލާތަކުއްޔެވެ.) وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾ = އަދި نِعْمَة ތަކުގެ ސުވަރުގެއެވެ. وَأَمَّآ إِن كَانَ = އަދި އޭނާވާނަމަ (މަރުން حاضِر ވީ މީހާވާނަމަ) مِنْ أَصْحَـٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٩٠﴾ = ކަނާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންގެ ތެރެއިން فَسَلَـٰمٌ لَّكَ = ފަހެ ކަލެއަށް ސަލާމް ލިބޭނެއެވެ. مِنْ أَصْحَـٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٩١﴾ = ކަނާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންގެ ފަރާތުން وَأَمَّآ إِن كَانَ = އަދި އެވީމާ (މަރުން حاضِر ވީ މީހާ) ވާނަމަ ދޮގުހަދައެވެ. مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿٩٢﴾ = ދޮގުކުރި މަގުފުރެދުނު މީހުންގެ ތެރެއިން فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾ = ފަހެ އޭނާއަށް ހުންނަނީ ކެކި ހޫނުފެނުގެ މެހުމާންދާރީ ކަމެވެ. وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾ = އަދި ނަރަކައިގެ އަލިފާންގައި އަނދުވުމެވެ. إِنَّ هَـٰذَا = ހަމަކަށަވަރުން މިއީ لَهُوَ حَقُّ ٱلْيَقِينِ ﴿٩٥﴾ = ކަށަވަރުވެގެން ޔަގީންވެވޭ حَقُّ އެވެ. فَسَبِّحْ = ފަހެ تَسْبِيح ކިޔައިދޭށެވެ! بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾ = ހަމަ ބޮޑުވެގެންވާ ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ގެ ނަންފުޅުން

إِجْمَالِي މާނަ

(٨٣) (މަރުވާމީހާ) ކަރުގޮށި ވަށާއި ހަމައަށް ފުރާނަ އަރައްޖެއްޔާ

(٨٤) އަދި ކަލޭމެން އެހިނދުން އޭނާއަށް ބަލަހައްޓައިގެން ތިބޭނެއެވެ.

(٨٥) އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއާ ގާތްކަން ބޮޑެވެ. އަދި އެހެނެއްކަމަކު ކަލޭމެންނަކަށް ނުފެނެއެވެ.

(٨٦)،(٨٧) ފަހެ ކަލޭމެން މަރުވުމަށްފަހު ހިސާބުބެއްލެވުންކަމަށް އެއްބަސްވުންވެންޏާ ކަލޭމެން އެފުރާނަ އަނބުރާ ރައްދުކުރާނުހިރީ ކީއްވެ. ކަލޭމެންނަކީ ތެދުވެރިންކަމުގައިވަންޏާ އެވެ.

(٨٨) ފަހެ އޭނާ އެބަހީ (މަރަށް حاضِر ވީ މީހާ) ކުރިއަށްލެވިގެންވާ މީހުންގެތެރެއިން ވެއްޔާ.

(٨٩) ފަހެ އޭނާއަށް ހުރީ ދުނިޔޭގެ އުދަގުލުން އަރާމު ލިބިގަތުމާއި އަދި ސުވަރުގޭގެ ރިޒުޤެވެ. (ނުވަތަ މީރުވަސްދުވާ މާމެލާތަކެވެ.) އަދި نِعْمة ތަކުގެ ފުރި ސުވަރުގެއެވެ.

(٩٠) އަދި އޭނާކަނާތްފަރާތުގެ އަހުލުވެރިންގެތެރެއިން ވެއްޔާ (މަރަށް حاضِر ވީ މީހާ ކަނާތްފަރާތުގެ އަހުލުވެރިންގެ ތެރެއިންވެއްޔާ އޭނާއަށް ބުނެވޭނެއެވެ.)

(٩١) ކަނާތްފަރާތުގެ އަހުލުވެރިންގެ ފަރާތުން . ފަހެކަލެއަށް ސަލާމު ހުއްޓެވެ. (އޭނާއަށް އެންގޭނެއެވެ.)

(٩٢) އަދި އެމީހާ ދޮގުވެރި މަގުފުރެދުނުމީހުންގެތެރެއިން ވެއްޔާ ދަންނައެވެ.

(٩٣) ފަހެ އޭނާއަށް ހުންނަހުރީ އެންމެ ހޫނުފެނުގެ މެހުމާންދާރީ ކަމެވެ.

(٩٤) އަދި ނަރަކައިގެ އަލިފާނުގައި އަނދުމެވެ.

(٩٥) ހަމަކަށަވަރުން މިއީ ކަނޑައެޅިގެން ޔަޤީންކޮށްވެސް حَقُّ އެވެ.

(٩٦) ފަހެ ހައިބަ ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެފާނުގެ رَبُّ ނަންފުޅުން ކަލާނގެފާނު تَسْبِيح ވިދާޅުވާށެވެ. !